

Katarzyna Woś

Uniwersytet Rzeszowski

NAZWY APTEK W PRZESTRZENI MIEJSKIEJ RZESZOWA. ANALIZA SEMANTYCZNA

1. Chrematonimia – dyskusyjny dział onomastyki

Integralnym i nieodłącznym elementem środowiska miejskiego są chrematonimy. Choć stały się przedmiotem badań wielu onomastów¹, to, jak zauważa E. Breza, chrematonimia jest najbardziej dyskusyjnym działem onomastyki². Autor zaznacza, że bardzo szeroko chrematonimię traktują onomaści czescy i słowaccy [Breza 1998: 343]. Podaje następującą definicję pojęcia: „Przez nazwy obiektów kulturowych albo chrematonimy (od grec. *chrema*, *chremat-os* ‘rzecz, towar, zdarzenie’) rozumiemy nazwy własne wytworów jednostkowych lub seryjnych pracy ludzkiej, najczęściej nie związane na stałe z określonym krajobrazem” [Breza 1998]. To szeroka definicja, uwzględniająca także efekty pracy umysłowej człowieka: utwory literackie, obrazy, rzeźbę. Zdaniem autora nie można pojęcia chrematonimii ograniczać tylko do niektórych wytworów materialnej i duchowej pracy człowieka, co z kolei robią inni badacze, a wśród nich C. Kosyl, który zawęża przedmiot chrematonimii do „niektórych materialnych wytworów ręki ludzkiej, przemysłowych lub rękodzielniczych” [Kosyl 1993: 440]. Dla autorek *Słowiańskiej onomastyki* „chrematonimy to nazwy własne wytworów jednostkowych lub seryjnych pracy ludzkiej, najczęściej nie związane na stałe z określonym krajobrazem”³. N. Podolska

¹ Liczne językowe opracowania zostały poświęcone nazwom sklepów [por. np. Rzetelska-Feleszko 1994], firm [por. np. Przybylska 1992; Kopertowska 2001], kin [por. np. Bąba 1967], aptek [Rutkiewicz 2000; Pabiś 2006], lokalów gastronomicznych [Breza 1988; Alfetowicz 2000; Gajewska 2010].

² W dyskusji na temat tego, co jest chrematonimem, a co nim nie jest, wyróżniamy stanowisko minimalistyczne i maksymalistyczne. Minimalistą był m.in. P. Zwoliński, który nie zaliczał do chrematonimów nazw okrętów, ponieważ stanowią one własność państwa, pod którego banderą pływają, czy dzwonów, bo noszą one imiona świętych [Zwoliński 1979].

³ *Słowiańska onomastyka...* 2003: 373.

w *Słowniku rosyjskiej terminologii onomastycznej* proponuje podział nazw własnych zaliczanych niekiedy do chrematonimów na ideonimy⁴ i ergonimy. Ideonimy to nazwy własne niektórych wytworów kultury duchowej, np. tytuły utworów literackich (w tym także prasowych), dzieł plastycznych i muzycznych, filmów, czasopism i dzienników. Do ergonimów zaliczyć można nazwy własne zespołów ludzkich opartych na wspólnocie celów lub nazwy instytucji, w których zespoły te działają, np. nazwy organizacji politycznych, społecznych i wojskowych, szkół i uczelni, zakładów przemysłowych, zespołów muzycznych i tanecznych, klubów sportowych, zakładów pogrzebowych i matrymonialnych itp. [Podolska 1988].

Chrematonimy, jak wszystkie nazwy własne, pełnią przede wszystkim **funkcję identyfikacyjną** – odsyłają do pojedynczych obiektów lub serii jednorodnych obiektów rzeczywistości realnej, obok niej **funkcję dyferencyjną** – różnicują obiekty i serie obiektów⁵. Kolejną funkcją chrematonimów jest **funkcja nominatywna** – nazwa zwraca uwagę odbiorcy, jest wygodniejsza w użyciu i łatwiej się zapamiętuje niż np. symbol cyfrowy. Związek nazwy z oznaczanym obiektem motywuje **funkcję informacyjną**, która wskazuje na walory użytkowe oznaczanych obiektów. Z kolei nazwy motywowane konwencjonalnie spełniają **funkcję reklamową** – poprzez nazwę oddziałują na odbiorcę i zachęcają do kupna produktu. Współcześnie coraz więcej nazw wykorzystuje tę właśnie funkcję, mając na celu potrzeby gospodarki rynkowej. Nazwa ma wpłynąć na odbiorcę, musi mieć odpowiednie konotacje znaczeniowe, ładnie brzmieć, zwrócić uwagę, niekiedy zaintrygować.

2. Nazwy aptek wśród chrematonimów. Opis materiału badawczego

Nazwy aptek mieszczą się w kategorii chrematonimów, którą określamy jako urbochrematonimy – nazwy obiektów na trwałe wpisanych w miejski krajobraz, stanowiących obligatoryjną i integralną część przestrzeni miejskiej⁶.

Obecność aptek w przestrzeni architektonicznej miast polskich ma wielowiekową tradycję. Pierwsze apteki datuje się na drugą połowę XIII w. Nazwy aptek są charakterystycznym zbiorem onimicznym. Struktura ich nazw jest dwuczłonowa, składa się z członu utożsamianego – „apтека”, jako znak językowy będący nazwą pospolitą, oraz członu utożsamiającego, odróżniającego, motywowanego nazwami własnymi lub apelatywami. Często pierwszy element, zwłaszcza w potocznej komunikacji, ulega elipsie, w języku oficjalnym zwykle zachowana jest pełna

⁴ Odmienne stanowisko przyjmuje C. Kosyl: „Zakres użycia tego terminu [chrematonimu] nie jest jeszcze w pełni ustalony. Czasami niesłusznie zalicza się do chrematonimów tzw. ideonimy, a także nazwy własne obiektów” [Kosyl 1993: 440].

⁵ *Słowiańska onomastyka...* 2003.

⁶ *Słowiańska onomastyka...* 2003: 370.

struktura. Dawniej tego typu ononimy współtworzyły nazwy godeł aptecznych w postaci wyrażen syntaktycznych⁷, natomiast współcześnie są przede wszystkim określeniami o charakterze topograficznym zawierającymi w swej podstawie istniejące już nazwy własne określonych obiektów fizjograficznych⁸. Stały się one przedmiotem zainteresowań polskich onomastów. Jako pierwsza nazwom aptek w pełni poświęciła swój artykuł M. Rutkiewicz [2000], analizując semantykę nazw aptek poznańskich. Do tej pracy nawiązał później M. Głowacki, pisząc o aptekach w województwie bydgoskim i gdańskim [Głowacki 2001: 225–226]. Nazewnictwo apteczne w regionie kujawsko-pomorskim badał Ł.M. Szewczyk [2003: 145–155], a nazwami aptek krakowskich zajęła się M. Pabiś [2006: 376–388].

Przedmiotem niniejszego opracowania jest semantyczna analiza nazw aptek rzeszowskich.

Materiał do badań jest wynikiem obserwacji ulic miasta, oglądu *Książki telefonicznej* i *Panoramy firm*, zaczerpnięty został także ze stron internetowych i spisu aptek Wojewódzkiego Inspektoratu Farmaceutycznego. Łącznie zebrano ponad 100 nominacji. Informacje na temat motywacji poszczególnych nazw uzyskano poprzez bezpośrednie lub telefoniczne rozmowy z właścicielami lub pracownikami danej apteki. W niektórych przypadkach kontakt z właścicielem albo pracownikiem był niemożliwy lub odmawiano udzielenia informacji na temat genezy nazwy.

Zebrany materiał zostanie omówiony pod względem semantycznym z wykorzystaniem podziału podobnego do tego, który zaproponowała Marta Pabiś dla aptek krakowskich⁹, oraz zbliżony do klasyfikacji przyjętej przez Małgorzatę Rutkiewicz dla aptek poznańskich¹⁰:

1. Nazwy topograficzne nawiązujące do lokalizacji placówki.
2. Nazwy utworzone od apelatywów i propriów z pola semantycznego farmacji i medycyny.
3. Nazwy przeniesione z nazw osobowych – postaci mitologicznych, legendarnych, biblijnych i historycznych, najczęściej związanych z farmacją lub medycyną.

⁷ Tradycja nadawania aptekom godła sięga XVIII w.

⁸ Poszczególne typy motywacyjne charakteryzujące XVIII, XIX i XX w. przedstawia Rutkiewicz [2000].

⁹ M. Pabiś [2006] przyjęła następującą klasyfikację: 1) nazwy topograficzne, nawiązujące do lokalizacji placówki, 2) nazwy utworzone od apelatywów i propriów z pola semantycznego farmacji i medycyny, 3) nazwy charakteryzujące i mające wzbudzić pozytywne konotacje, 4) nazwy utworzone od nazwisk i/bądź imion właścicieli lub ich rodzin, 5) nazwy przeniesione z nazw osobowych – postaci mitologicznych, legendarnych, biblijnych i historycznych, najczęściej związanych z farmacją lub medycyną 6) nazwy od godła lub herbu, 7) nazwy o jasnej motywacji, lecz niedające się zakwalifikować do żadnej z powyższych grup, 8) nazwy o nierozstrzygniętym pochodzeniu.

¹⁰ M. Rutkiewicz [2000] zaproponowała następujący podział: 1) nazwy topograficzne, 2) nazwy pamiątkowe, 3) nazwy od godła apteki lub domu, 4) nazwy dzierżawcze, 5) nazwy charakteryzujące właściwości apteki, 6) nazwy dwuznaczne, 7) nazwy o niejasnym pochodzeniu.

4. Nazwy utworzone od nazwisk i/bądź imion właścicieli lub ich rodzin.
5. Nazwy charakteryzujące i mające wzbudzić pozytywne konotacje.
6. Nazwy o jasnej motywacji, lecz niedające się zakwalifikować do żadnej z powyższych grup.
7. Nazwy o nierozstrzygniętym pochodzeniu.

3. Nazwy aptek jako kategoria nazewnicza. Analiza przykładów

3.1. Nazwy topograficzne, nawiązujące do lokalizacji placówki

Dwadzieścia trzy spośród rzeszowskich aptek nosi nazwy o charakterze topograficznym, w różny sposób nawiązujące do otoczenia placówki.

Właściciele trzech aptek wybrali nazwy stanowiące bezpośrednie przeniesienie nazwy ulicy, na której zlokalizowana jest apteka:

- *Akademicka*
- *Fredry*
- *Kolejowa*

Cztery nominacje są bezpośrednim przeniesieniem nazwy osiedla lub dzielnicy, gdzie mieści się placówka:

- *Baranówka*
- *Na Zalesiu*
- *Nowe Miasto*
- *Podwisłocze*

Osiem nazw zostało zainspirowanych otoczeniem placówki:

- *Apteka przy Biedronce* – znajduje się tuż obok dyskontu *Biedronka*
- *Apteka CH Tesco* – mieści się w *Centrum Handlowym Tesco*
- *Przy Szpitalu* – jak nazwa wskazuje, jest to jednostka przyszpitalna
- *Plaza. Apteka* – mieści się w centrum handlowym *Plaza*
- *Apteka Prywatna Pawilon EUROPA II* – lokal znajduje się w Centrum Handlowym *EUROPA II*
- *Pod Katedrą* – stanowiące nazwę apteki wyrażenie przyimkowe sugeruje, że znajduje się ona w pobliżu głównego kościoła diecezji
- *Pod Różą* – od kolczastego krzewu ozdobnego rosnącego przy wejściu do placówki
- *Osiedlowa* – znajdująca się na osiedlu, dostępna mieszkańcom osiedla

Nazwy trzech jednostek wskazują na to, że mieszczą się one w centralnej części miasta:

- *Centrum*
- *Centrum sp. j. Apteka*
- *Apteka Centralna*

Pięć kolejnych nazw o charakterze topograficznym odnosi się nie do bezpośredniego otoczenia lokalu czy topografii miejsca, które je otacza, lecz do położenia geograficznego placówki. Są to nominacje nawiązujące kolejno do miasta, województwa, kraju i kontynentu, na którym znajduje się lokal:

- *Rzeszowska* – mieszcząca się w mieście o nazwie Rzeszów
- *Podkarpacka* – zlokalizowana na Podkarpaciu
- *Apteka Polska, Polska Apteka Artur Cyzio* – czyli właściwie Polsce i Polakom, narodowe dla Polaków
- *Euro-Apteka, Europejska* – czyli pochodzące z Europy, znane, rozpowszechnione w Europie, ponadto nazwy te mają wskazywać prawdopodobnie na wysoki, europejski poziom obsługi oraz szeroki wybór sprzedawanych leków.

3.2. Nazwy utworzone od apelatywów i propriów z pola semantycznego farmacji i medycyny

To szeroka grupa, licząca dwadzieścia osiem nominacji, którą stanowią nazwy odnoszące się do medycyny, aptekarstwa, zielarstwa oraz kultury starożytnej, pochodzące z języka polskiego lub łaciny. Jest to grupa liczna i różnorodna. M. Pabiś zauważa, że obfitość nazw w tej grupie wynika z zastosowania łaciny w nomenklaturze farmaceutycznej i powiązań aptekarstwa z kulturą starożytnych [Pabiś 2006: 383].

W wyniku tego samego procesu z apelatywów o znaczeniu lekarstwo na wszystko, środek zaradczy powstały trzy nazwy:

- *Panacea*
- *Panaceum*
- *Remedium*

Tworząc nazwy sześciu aptek, wykorzystano człon *med* pochodzący od łac. *medicus*, czyli ‘lekarz’ oraz *medicina*, co znaczy ‘sztuka lekarska’. Oto przykłady:

- *Medican*
- *Medik*
- *Mediq* (dwie placówki)
- *Pro-Medica* – nazwa opatrzona łacińskim członem *pro*, ‘dla; wobec; w imieniu’
- *MEDICOR* – nazwa powstała z połączenia wyrazów *med* oraz *cor* ‘serce’ (łac.)

Cechą wspólną kolejnych nazw jest użycie członu utożsamiającego *far(m)/pharm* od terminu polskiego *farmacja* – czyli nauka o metodach produkcji, przechowywania, sporządzania recepturowego i wydawania leków, lub jej greckiego odpowiednika *pharmakeia* ‘przyrządzanie leków’ [Sawicka 1998: 153–165]. Zróżnicowana jest pisownia tego typu nazw, człon znajduje się na początku lub na końcu wyrazu, pisane są łącznie, rozdzielnie lub z myślnikiem:

- *Farma*
- *Cefarm*
- *Pharmapol*
- *Far-Med*
- *Medifarm*
- *LAFARMA*
- *SUPER-PHARM*
- *MAXPHARMA*
- *DIFARM*

Dwie nazwy stanowią bezpośrednie przeniesienie polskich terminów z kręgu aptekarstwa, mają formę zdrobnień:

- *Witaminka* – związek organiczny niezbędny do prawidłowego przebiegu procesów życiowych organizmów ludzkich i zwierzęcych
- *Aspirynka* – popularny lek przeciwbólowy

Do historii farmacji sięgnęli założyciele apteki o następującej nazwie:

- *Galenus* – Galen (130–200) był wybitnym lekarzem i filozofem

Część nazw w tej grupie powstała poprzez animizację z apelatywów będących nazwami roślin (minerałów) o właściwościach leczniczych:

- *Hibiskus* – roślina, od łac. *hibiscus* ‘ślaz lekarski’, wykorzystywana w ziołolecznictwie
- *Arnika* – roślina stosowana w homeopatii, redukuje stan zapalny i zmniejsza ból
- *Hevea* – od nazwy łac. *hevea* ‘kaczukowiec, drzewo z rodziny wilczomleczowatych’
- *Gemma* – łac. ‘pączek, oczko, winorośl, drogi kamień’, nazwa oznacza szlachetny kamień gładzony używany jako pieczęć albo ozdoba w czasach starożytnych
- *Malinowa* – nazwa odwołuje się do leczniczych właściwości syropu z owocu o tej nazwie wykorzystywanego w leczeniu przeziębienia

Kilka nazw związanych jest z wyrazem *zdrowie*. Dwie to nazwy polskie, trzecia jest łacińskim odpowiednikiem tego słowa:

- *Akademia Zdrowia*
- *Dbam o Zdrowie*
- *VITA*

3.3. Nazwy przeniesione z nazw osobowych – postaci mitologicznych, legendarnych, biblijnych i historycznych, najczęściej związanych z farmacją lub medycyną

Mitologiczne bóstwa patronują sześciu aptekom:

- *Asklepios, Eskulap* – nazwy przywołują herosa i jednocześnie boga sztuki lekarskiej (gr. *Asklepios*, łac. *Aesculapius*)
- *Pod Eskulapem* – nazwa mająca postać wyrażenia przyimkowego przypominającego tradycyjne godło apteczne

- *Hipokrates* – nazwa placówki zainspirowana postacią lekarza greckiego, zwanego *ojcem medycyny*
- *Hygeia* – aptecę patronuje Hygieja, helleńska bogini będąca uosobieniem zdrowia, często uważana za jedną z córek Asklepiosa
- *Wiktoria* – nazwa motywowana imieniem mitycznej bogini zwycięstwa – Wiktorii, łac. *victoria* ‘zwycięstwo’

Jedna z rzeszowskich aptek na swojego opiekuna wybrała postać wybitnego polskiego astronoma:

- *Apteka im. Mikołaja Kopernika*

3.4. Nazwy utworzone od nazwisk i/bądź imion właścicieli lub ich rodzin

Grupa ta obejmuje szesnaście jednostek, z czego tylko jedna nazwa jest bezpośrednim przeniesieniem imienia właścicielki, pozostałe zawierają w sobie pełne nazwisko lub kombinację od nazwiska założyciela lub właścicieli. Oto przykłady:

- *Kaniuczak Danuta. Apteka leków gotowych i recepturowych*
- *Kowalski Jarosław. Apteka*
- *Kotylak Jolanta, mgr farm. Apteka prywatna*
- *Kołodziejczyk Ewa. Apteka*
- *Łukasz Anna, mgr farm. Apteka prywatna*
- *Lekacz B., mgr farmacji. Apteka*
- *Mital Elżbieta. Apteka prywatna*
- *Mazur A. Apteka*
- *Pelc Stanisława. Apteka*
- *Plewako Zbigniew. Apteka*
- *Przyślińska Agnieszka. Apteka*
- *Smola Marta. Apteka*
- *Apteka ANNA*
- *APTEKA PRYWATNA SKAW-MAR*
- *Jamar*
- *M&G Apteka*

3.5. Nazwy charakteryzujące i mające wzbudzić pozytywne konotacje

Poniższe przykłady nazw zawierają w sobie element autoreklamy, odnoszą się do pozytywnych cech, autorytetu:

- *Omega* – gr. *alpha* i *omega* – pierwsza i ostatnia litera alfabetu greckiego, nazwa apteki implikuje niewzruszony autorytet – początek i koniec
- *Optima, Dr Optima* – z łac. *optimus* ‘najlepsza’

- *Milenium* – *millennium* to wg *Biblii* okres niezmałconej szczęśliwości, panowanie cnoty i dobrych rządów
- *Magnifikus* – od łac. *magnificentia* ‘wspaniałość’ od *magnificus* ‘szlachetny, wspaniały’
- *Przyjazna* – nazwa wywołuje pozytywne skojarzenia związane z przymiotnikiem przyjazny, czyli życzliwy, przychylny
- *Rodzinna* – czyli dotycząca rodziny, wspólna członkom rodziny
- *Nasza* – wykorzystuje zaimek dzierżawczy *nasz*, czyli swój, bliski, w domyśle: lepszy niż obcy, nieznany
- Podobnie dwie kolejne nominacje oparte na zaimku *twój*:
- *TWOJA APTEKA*
- *Apteka Twoje Leki*
- *Pro-Familia* – nazwa będąca połączeniem łac. *pro* oraz *familia*, co tłumaczyć należy nie tyle jako ‘rodzina’, co ‘gospodarstwo domowe’
- *Apteka Ogólnodostępna „NOVA”* – łączy w sobie kategorię nowoczesności z ogólnodostępnością

Siedem nazw motywowanych jest względami estetycznymi, mają przyjemne brzmienie i odnoszą się do wywołujących pozytywne wrażenie desygnatów:

- *Pod Aniołem* – nazwa zaczerpnięta z symboliki religijnej
- *Pod Gwiazdą*
- *Apteka Pomarańczowa*
- *APTEKA „SŁONECZNA”*
- *NADZIEJA*
- *DOBRA*
- *Apteka „Na plus”*

3.6. Nazwy o jasnej motywacji, lecz niedające się zakwalifikować do żadnej z powyższych grup

- *Polonez* – nawiązanie do bogatej kultury staropolskiej poprzez wykorzystanie nazwy tańca
- *Salix Sp. z o.o. Apteka* – należąca do spółki o tej samej nazwie, której nazwa inspirowana jest łacińską sentencją „*Salus populi suprema lex (esto)*”, co znaczy „dobro ludu (winno być) najwyższym prawem (rządzących)”
- *Salvia* – łac. *salvus* ‘zdrów, cały, bezpieczny’, łac. *via* ‘droga’
- *Abira* – łac. *ab irato* ‘w gniewie, w afekcie’
- *Akme* – gr. *akme* ‘szczyt’
- *Sanix sp. z o.o. Apteka* – należy do spółki o tejże nazwie
- *Astra* – z gr. *Aster* – gwiazda

Nie wszystkie z rzeszowskich aptek otrzymały nazwę, obecnie trzydzieści cztery placówki używają jedynie określenia apelatywnego – *APTEKA* (nazwa zakładu, w którym sprzedawane są leki) lub *Apteka Prywatna* (czyli stanowiąca czyjąś własność, niepaństwowa) plus jedna *Apteka Prywatna. Leki gotowe i recepturowe*. Siedem jednostek opatrzonych jest określeniem *APTEKA* z numerem lokalu:

- *Apteka Nr 69-060*
- *APTEKA NR 69-005*
- *APTEKA NR 69-071*
- *APTEKA NR 69-008*
- *APTEKA Nr 69-067*
- *APTEKA Nr 69-006*
- *APTEKA Nr 69-010*

Sześć placówek nosi miano *Apteka ogólnodostępna*.

3.7. Nazwy o nierozstrzygniętym pochodzeniu

Dla czterech spośród nazw aptek rzeszowskich nie udało się ustalić genezy. Oto one:

- *Tianshi*
- *Avena. Apteka Prywatna*
- *Ha-Ga. Apteka*
- *Pod Orłem*

Wnioski końcowe

1. Najogólniej nazwy aptek można podzielić na te, które pochodzą od *nomina propria*, i te, które pochodzą od nazw apelatywnych. Pierwszą grupę stanowią nazwy utworzone od nazw osobowych, zwanych pamiątkowymi (*Remedium, Panacea, Panaceum*), od nazw etniczno-geograficznych (*Rzeszowska, Podkarpacka, Polska, Europejska*), od nazw topograficznych (*Baranówka, Kolejowa, Podwisłocze*), jak też od nazw chrematonimów (*Aspirynka, Witaminika*). Ta grupa jest mniej liczna niż grupa nazw odapelatywnych. Tworzą ją m.in. nazwy topograficzne, precyzujące położenie apteki (*Pod Katedrą, Przy Szpitalu*), nazwy kulturowe związane z kulturą rozumianą jako dorobek materialny i duchowy ludzkości, np. nawiązujące do osiągnięć medycyny i farmacji (*Galenus, Hipokrates*), nazwy metaforyczne, np. fundowane przez leksemy przymiotnikowe (*Ogólnodostępna, Przyjazna, Rodzinna, Słoneczna*)

- bądź motywowane wyrażeniami przymiłowymi o pozytywnych konotacjach (*Pod Aniołem, Pod Gwiazdą*).
2. W nazewnictwie aptek rysują się dwie tendencje: tradycyjna, nawiązująca do formy godła (*Pod Eskulapem*) i do nazwisk właścicieli (*Kowalski Jarosław. Apteka, Pelc Stanisława. Apteka*), oraz współczesna – operująca skrótowcami (*Cefarm, Pharmapol*).
 3. Cechą charakterystyczną jest obecność sporej ilości nazw ponowionych – ulic, osiedli, gdzie mieszczą się apteki (*Akademicka, Nowe Miasto, Zalesie*).
 4. Często nazwy poza tym, że przede wszystkim denotują i wyodrębniają apteki spośród innych obiektów, niosą też dodatkowe wartości znaczeniowe. Są to różnego rodzaju konotacje, które służą celom reklamowym. Zatem oprócz funkcji denotacyjno-dyferencyjnej pełnią też funkcję perswazyjną (*Przyjazna, Nasza, Dobra, Na plus*).
 5. W badanym materiale zwraca uwagę brak nazw, które wykazywałyby związek z symboliką przyrody, np. z nazwami ziół, czy to w języku polskim czy łacińskim, lub nazw odwołujących się do postaci świętych, które to nazwy występują w nazewnictwie aptecznym innych regionów [Szewczyk 2003: 145–155].

Literatura

- Alfetowicz B., 2000, *Nazwy lokali gastronomicznych w Szczecinie* [w:] *Onomastyka polska a nowe kierunki językoznawcze*, red. M. Czachorowska i Ł.M. Szewczyk, Bydgoszcz, s. 195–209.
- Bąba S., 1967, *Imiona kin pomorskich*, „Pomorze”, nr 21, s. 9.
- Breza E., 1988, *Nazwy lokali gastronomicznych w województwie gdańskim*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Gdańskiego”. *Prace Językoznawcze* 14, s. 115–123.
- Breza E., 1998, *Nazwy obiektów i instytucji związanych z nowoczesną cywilizacją (chrematonimy)* [w:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, red. E. Rzetelska-Feleszko, Warszawa – Kraków, s. 343–361.
- Gajewska U., 2010, *Nazwy lokali gastronomicznych w Rzeszowie* [w:] *Rzeszów i okolice. Język – historia – kultura*, red. J. Lizak, E. Błachowicz, Rzeszów, s. 87–96.
- Kopertowska D., 2001, *Struktura współczesnych chrematonimów na tle dawnego nazewnictwa tego zakresu* [w:] *Język polski w rozwoju*, red. Ł.M. Szewczyk i M. Czachorowska, Bydgoszcz, s. 11–33.
- Kosyl C., 1993, *Chrematonimy* [w:] *Współczesny język polski*, red. J. Bartmiński, *Encyklopedia kultury polskiej*, t. 2, Wrocław, s. 440–444.
- Pabiś M., 2006, *Nazwy krakowskich aptek*, „Język Polski”, z. 5, s. 376–388.
- Podolska N., 1988, *Słownik rosyjskiej terminologii onomastycznej*, Moskwa.
- Przybylska R., 1992, *O współczesnych nazwach firm*, „Język Polski”, z. 2–3, s. 138–150.
- Rutkiewicz M., 2000, *Semantyka nazw poznańskich aptek*, „Język Polski”, z. 3–4, s. 185–196.
- Rzetelska-Feleszko E., 1994, *Najnowsze nazwy sklepów* [w:] *Uwarunkowania i przyczyny zmian językowych*, red. E. Wrocławska, Warszawa, s. 133–142.
- Sawicka G., 1998, *Struktura współczesnych skrótowców* [w:] *Język w mieście*, red. M. Machnicka, I. Różycka, Łódź, s. 153–165.

- Słowańska onomastyka. Encyklopedia*, t. II, 2003, red. E. Rzetelska-Feleszko, A. Cieślíkowa przy współudziale J. Dumy, Warszawa – Kraków.
- Szewczyk Ł.M., 2003, *Nazwy aptek w regionie kujawsko-pomorskim* [w:] *Polszczyzna Bydgoszczan. Historia i współczesność*, red. M. Święcicka, Bydgoszcz, s. 145–155.
- Zwoliński P., 1979, *Nazwy polskich pociągów ekspresowych i pospiesznych* [w:] *Opuscula Polono-Slavica*, red. M. Kucała i K. Rymut, 439–443.

Strony internetowe

<http://www.rzeszow.wif.gov.pl>

<http://panoramafirm.pl>

NAMES OF PHARMACIES IN THE RZESZOW CITYSCAPE. SEMANTIC ANALYSIS

Summary

The article is devoted to a semantic analysis of pharmacies' names in the city of Rzeszów. The nomenclature of pharmacy falls into a category of chrematonyms that is named *urbochrematonyms*, i.e. names which are inherent parts of the cityscape. The presence of pharmacies in the architecture of Polish cities has got a centuries-old tradition – the first pharmacies are dated to the second half of the 13th century. The analysis of over one hundred denominations - gathered through observation of Rzeszow streets, examination of a telephone directory, internet websites and a directory of pharmacies issued by the Regional Pharmaceutical Inspectorate – leads to distinguishing two tendencies: one, traditional, alluding to the form of emblem and names of the owners, and another, modern one, making use of acronyms. A characteristic feature is a large number of repeating names and lack of names related to the symbolism of nature.